

Pradžia ▶ Naujienos ▶ Žmonės ▶ N. Ošurkoviėnė: „Gyvenime moterimi būti labai nepatogu“

N. Ošurkoviėnė: „Gyvenime moterimi būti labai nepatogu“

Pirmadienis, 07 Balandis 2014 20:06

„Drabužius sau modeliudavau ir siūdavau tik ankstyvoje jaunystėje. Mėgdavau ne tik „baltą kojėnė“ apsimaui, bet ir kitokią ir ne tik kojėnė... Tačiau tie drabužiai ir liko ankstyvai jaunystei“, – apie jaunystės pomėgius pasakoja N. Ošurkoviėnė. Vadimo SIMUTKINO nuotr.

Jolanta GRUBLIAUSKAITĖ

„Nemėgstu bendrauti su žiniasklaida. Nemėgstu viešumos. Net parengusi parodą, aš nedarau jos atidarymo. Aš – žmogus vienišius“, – pasitikdama sako dailininkė, tekstilininkė, Šiaulių dailės mokyklos mokytoja Nijolė Ošurkoviėnė ir iš visų pusių pradeda vieną po kito traukti bei rodyti ne tik savo, bet ir diplomančių darbus. „Tegul kalba kūriniai“, – sako Lietuvos dailininkų sąjungos narė. Netrukus paruošia karštos kavos ir nedrąsiai sutinka „Šiaulių naujienų“ skaitytojams papasakoti apie savo slaptą pasaulį. „Klauskit, nesu kalbi“, – šypteli ji.

– Kas jumyse pasėjo meno sėklą?

– Negaliu pasigirti tuo, kad gimiau labai talentingoje šeimoje ir paveldėjau kokius nors ypatingus gebėjimus. Kiek pamenu, mūsų giminėje mama ir visos tetos labai gražiai siuvinėjo, audė rankšluosčius, lovatieses. Tai buvo privalu kiekvienai moteriai. Mano sesuo paėmusi kiaušinius, dažytus svogūnų lukštais, labai gražiai išgrandydavo peiliuku įvairias kompozicijas. Aš buvau jaunesnė, tačiau nusprendžiau pabandyti. Tai su peiliuku tik makt į kiaušinį, taip ir liko rankoje tik skilę lukštai. Mokykloje, kaip ir visiems, mums būdavo piešimo pamokos. Turėjau tokią puikią mokytoją lelą Benešiūniene. Ji buvo puiki akvarelininkė. Aš seilę varvindavau, kokios man būdavo gražios jos akvarelės. Matyt, užsikrėčiau, pradėjau pati akvarelę lieti. Tai man mokytoja sakydavo, žinai, važiuok į M. K. Čiurlionio menų mokyklą. Man, tokio amžiaus vaikui, tas „Čiurlionis“ atrodė toli. Žinote, Vilnius...

– Likote Šiauliuose?

– Tuo metu Šiauliuose nebuvo Dailės mokyklos. Vienintelis džiaugsmas – Moksleivių namai, kurie tada buvo vadinami pionierių rūmais. Mano tėvai buvo griežtai įsakę, kad nebūčiau nei pioniere, nei komjaunuole, nei spaliuke. Taigi dėl to, kad ta vieta vadinosi pionierių rūmais, aš negalėjau lankyti ten dailės būrelio. Tačiau aš nebūčiau aš. Tėvai – į bažnyčią, o aš – į pionierių rūmus paišyti.

Aš ten tikrai labai daug ko išmokau: akademinio piešimo, akvarelės, kompozicijos. Ir dabar, kai einu pro Moksleivių namus, vis pasižiūriu pro kampą į kabinetą, kuriame piešiau. Tikriausiai, nostalgija ir prisiminimai liko. Atsidarius Dailės mokyklai tuometinio būrelio vadovo, šviesios atminties Vito Buzo, klausiau, gal man Dailės mokykloje reiktų pasimokyti, tai jis pasakė, kad man ten ne mokyti, o dėstyti reiktų. Tai buvo pranašiškas pasakymas, kuris išsipildė!

– Lengvai išsirinkote specialybę?

– Kai tik baigiau mokyklą, nežinojau, kur stoti. Svarsčiau apie Dailės akademiją Vilniuje, bet žinojau, kad ten priima vienetus. O ir stojantieji būna baigę M. K. Čiurlionio menų mokyklą ir pan. Beje, ir mano pasirinkimas buvo ne bet koks – norėjau įstoti į drabužių modeliavimą. Aišku, neįstojau. Priėmė tik keturis, o stojo – 104. Grįžau į Šiaulius. Ir ką daryti? Nėra ką daryti. Čia drabužių dizaino studijuoti juk nėra kur. Taigi nuėjau dirbti į televizorių gamyklą. Metus padirbau, man ten patiko, labai geras kolektyvas buvo, geras uždarbis. Ateina pavasaris, nunešu cecho viršininkui prašymą atleisti iš darbo - eisiu studijuoti. Tai jis man sako: „Tu stok į inžineriją. Mums reikia inžinierių, konstruktorių. Ko tu ten į tuos menus lįsi?“ Bet aš buvau užsispyrusi. Vis tiek padaviau prašymą ir išėjau.

– O tada... Vilnius?

– Tada vėl planavau stoti į Vilnių, drabužių dizainą ar grafiką, bet susirgo mano mama ir aš negalėjau leisti sau palikti Šiaulių. Stojau į Šiaulių pedagoginio instituto Dailės fakultetą. Pamenu, reikėjo laikyti daug stojamųjų: piešimo, tapybos, braižybos, kompozicijos, fizikos, matematikos, lietuvių. Kai laikiau literatūrą, rašiau laisvą temą, kažką pripaisčiau. Bet po egzamino prie manęs priėjo profesorius Kazimieras Župerka ir paklausė, gal aš norėčiau stoti į filologiją. Nesusingundžiau. Penkeri metai studijų. Ir visus šiuos metus aš šalia kitų mokomųjų dalykų tapybos paskaitose liejau akvarelę. Net diplominis darbas buvo akvarelės. Dar ir dabar jaučiu akvareleli sentimentus, bet labai patinka ir tekstilės menas. Dėstė daug puikių dėstytojų, grupės kuratoriaus ir diplominio darbo vadovas buvo šviesios atminties dėstytojas Vytautas Tribandis.

– Kaip įsidarbinote Šiaulių dailės mokykloje?

– Mūsų kurse, kitame pogrupyje, mokėsi šios mokyklos pirmasis direktorius šviesios atminties Jonas Samalionis. Aš, pabaigusi antrą kursą, nusprendžiau ieškotis darbo, norėjusi finansinės laisvės. Taigi, priėjau prie jo ir paklausiau, gal Dailės mokykloje atsirastų laisva darbo vieta studentei. Visiškai nesvarbu kokia, kad ir valytojos. O jis man atšovė, kad šiuo metu labai trūksta mokytojų, nes mokykla plečiasi, vaikų daugėja. Pradėjau spyriotis, kad nemoku, nesugebėsiu ir pan. Jis tepasakė, kad ateisiu ir išmoksiu. Ir atėjau... Pirmą dieną net nežinojau, kur eiti. Į klasę mane atvedė budėtoja Staselė. Atvedė ir sako: „Va, vaikai, jūsų mokytoja.“ Tie vaikai savo amžiumi nuo manęs skyrėsi gal kokiais 5-8 metais. Bet aš nebijoju. Nebuvau „špėtna“ studentė. Sąrašuose būdavau pirma, padidintą stipendiją gaudavau. Tai kaip atėjau, taip ir tebesu toje mokykloje. Jau 42-ėji metai...

– Ką jums duoda darbas su vaikais?

– Mes vadinamės mokytojais, ar ne? Bet ne mažesni mokytojai mums yra vaikai. Tiek savi, tiek mokykliniai vaikai. Kiekvieną kartą tu matai vaiką individualybę, kartais gauni iš jo žinių, nes tikrai būna taip, kad tas vaikas ir už tave kartais kai ką daugiau žino. Dabartiniai mokiniai nėra tas baltas lapas, į kurį ateisi ir parašysi. Jis ateidamas į mokyklą jau atsineša kažką kartu su savimi. Tu tik gali papildyti tas tuščias vietas, kurios dar likusios tame lape, paskatinti, nukreipti ir ugdyti jo gebėjimus reikiama kryptimi. Tuo pačiu tu pildai ir save, nes kiekvienas vaikas turi savo asmeninių savybių, ypatingų bruožų, savitą pasaulio matymą. Apskritai, aš džiaugiuosi mūsų mokiniais. Tarp jų nėra blogų žmonių. Net trečdalis baigusių mūsų mokyklą pasirinkę profesiją, susijusią su menais. Niekas nesėdėjo kalėjime, nusikaltimų kokių nepadarė. Mes pakalbame, kad mūsų mokiniai skiriasi nuo kitų vaikų savo kūrybiškumu ir laisvumu. Jie kūrybiškumo dėka visose gyvenimo situacijose iš trūkumų sugeba padaryti privalumus. Tai tarsi mūsų mokyklos „moto“, kad „pasaulis būtų laimingesnis tada, jei kiekvienas žmogus turėtų menininko širdį“.

– Ar per tiek laiko šis darbas neįkyrėjo?

– Žinote, nebuvo taip, kad visą šį laikotarpį būčiau dirbusi tik mokytoja. Šešioliką metų aš buvau direktoriaus pavaduotoja ugdymui. Tai visiškai kitoks darbas – popieriai, atestacijos ir pan. Kai esi kūrybiškas žmogus, ši veikla tikrai nelabai maloni. Gal tik skamba gražiai tos pareigos. Bet žvelgiant iš kitos pusės, tos pareigos pajairino mano veiklą. O dabar vėl mokytojauju. Tik pamokų turiu mažiau, o ir vaikai savi užaugę, daugiau laiko lieka kūrybai.

– Daug laiko skiriate kūrybai?

– Proto ribose. Nesu fanatikas menininkas. Aš nemėgstu ilgai užsisedėti vienoje srityje. Ateina kartais kolegos ir sako: „Čia tavo darbas, o aš nepažinau.“ Tai aš ir klausiu, negi jie nori, kad aš tuos pačius brūkšnelius visuose darbuose daryčiau. Man pačiai neįdomu. Suprantu, kad tai gali padėti atpažinti tave kaip autorių. Bet man kur kas svarbiau, kad pačiai būtų įdomu tai, ką darau. O sričių yra įvairių: tapyba, akvarelė, ta pati tekstilė, turinti daug krypčių, tokių kaip gobelenas, batika, tapymas ant šilko, įvairūs eksperimentai. Atsiranda vis naujų medžiagų, priemonių. Norisi visas išbandyti, bet ne šiaip, kad kažką papaišyti. Norisi padaryti kažkokį atradimą, kažkaip kitaip nei visi. Taigi, tikrai yra daug pagundų, tik to laiko vis mažai.

– Dalyvaujate parodose?

– Šiuo metu nebe taip aktyviai, kaip anksčiau. Dažniausiai tos parodos būna Šiauliuose. Kartais išprovokuoja ir vieną kitą autorinę parodą padaryti. Bet su metais, matyt, mažėja tuščios ambicijos. Anksčiau dalyvaudavau ir Rygos, Talino, Maskvos tekstilės bienalėse, teminėse, respublikinėse parodose, darbai ne kartą įvertinti diplomais ir premijomis. Susitikdavome su menininkais iš kitų šalių, pasidalydavome patirtimi. Esu surengusi septynias autorines tekstilės darbų parodas.

– Nesvajojate surengti didelės asmeninės parodos?

– Labai didelę parodą galėčiau surengti tada, kai buvo dar visi mano sieniniai gobelenai, batikos darbai. Jie buvo sukurti interjerams beveik visoje Lietuvoje: Mažeikiuose, Tytuvėnuose, Užventyje, Kaune, Joniškėje, Šiauliuose ir pan. Mano darbų yra įsigijusi ir Lietuvos kultūros ministerija, labai daug jų yra privačiuose interjeruose. Žinoma, jei į vieną vietą surinktum monumentalius tokio dydžio gobelenus, kaip 900x300 arba 600x300, būtų įspūdingas dalykas. Buvau sulaukusi ir pasiūlymo padaryti tokią parodą. Bet vėlgi, susivežiok iš skirtingų kraštų, nusikabink, susikabink tuos darbus. Tai būtų labai didelė prabanga.

– Anksčiau buvote aktyvi plenerų dalyvė?

– Aš kartais pagalvoju, kad gyvenime moterimi būti labai nepatogu. Atsimenu, kai buvau jauna ir graži ir jau turėjau dukterį. Tais laikais mokykloje dirbantys vyrai menininkai važinėdavo į kūrybines stovyklas Palangoje. Ir tada jie klausdavo: „Gal, Nijole, norėtum važiuoti?“ Žinoma, norėčiau, ale kam vaikus palikti? Gal ir galėtum, žinoma, palikti, bet juk vaikas mažas, kažkaip negali, ir viskas. Taip ir likdavo. Vėliau, pamenu, Nidoje vyko pleneras. Ir vėl mane kolegos kviečia kartu važiuoti. Bet aš ir vėl negaliu, antrą vaiką auginu. Buvo tekstilinių pleneras Panevėžyje. Suvažiavo menininkai iš visos Lietuvos. Dukrai tada buvo šešeri. Ryžausi važiuoti. Ten bebūnant sulaukiau skambučio iš namų, kad susirgo mano mergaitė, reikia grįžti... Jūs pagalvokite ir atspėkite, kas iš menininkų yra produktyviausias, kūrybingiausias, kas dažniausiai dalyvauja visose parodose, kas jas daro? Vyrai... Ir moterys, kurios neturi šeimų, tos, kurios yra laisvos nuo buitės rutinos.

– Minėjote, kad jus sleigia viešumas

– Tiesa. Jei dabar nebūtų tokie populiarūs parodų atidarymų šou, tikriausiai jų padaryčiau daugiau. Man tokie dalykai nepriimtini. Aš esu žmogus vienišius ir atrodo, kad per tuos atidarymus tu lyg ir apsinuogini. Man geriau, kad žmonės žiūrėtų ne į mane, o į darbus, kurie kartais kalba, kartais nekalba už tave. Manęs klausia, ką tu tuose darbuose pavaizdavai. Darbo tu neturi aiškinti. Arba jis kalba, arba tyli, bet tai irgi nėra blogai. Gal jis kokią emociją kelia. Jei žmogus bent vieną žodį atranda, pamatęs darbą, jau yra gerai. Kiekvienam žmogui kūrinys gali kelti skirtingas emocijas. Čia kaip knygos skaitymas. Visi skaito tą patį, bet vaizdinį mato kitą. Tu gali pasakoti, kad darei tą ir tą, o žmogus to nematys, jam kūrinys sukels visai kitokias emocijas.

– Iš tiesų esate žmogus vienišius?

– Mes Dailės mokykloje visi šiek tiek vienišiai. Jei tu nori gerai padaryti kokį nors darbą, turi susikaupti. Būti vienas su savo idėjomis, mintimis. Netgi tą pačią košę išvirti reikia susikaupti. Jei netaišysi – prisivils. Visi kuriantys mokiniai Dailės mokykloje taip pat šiek tiek vienišiai. Muzikos mokykloje, žiūrėk, stovi choras, jie vienas kito klauso, orkestras kartu groja, o čia – dirbi vienas savo kūrinį. Yra pas mus labai jaudri, komunikabilių žmonių, bet visa tai – tarpuose tarp darbų ir kūrybos. Kūrybinio proceso metu mes vienišiai. Bet tai nereiškia, kad čia kaip „vienuolynas“ – vyksta ir įvairūs renginiai, parodos, pažintinės kūrybinės kelionės, plenerai, nuotaikingi projektai.

42-ėjus metus Dailės mokykloje dirbanti mokytoja su kibirkštėle akyse rodo ne tik savo, bet ir mokinių darbus. Vadimo SIMUTKINO nuotr.

Šiaulių motyvas gimė Šiaulių jubiliejui ir iš noro išbandyti naują medžiagą bei kontūrus. „Nenorėjau, kad tai būtų beveik nuotrauka, todėl padariau kiek išbarstyta kompoziciją“, – sako menininkė.

Lietuvos dailininkų sąjungos narė tikina, kad jos kūriniai skirtingi, nes apsisotiti ties viena sritimi – nuobodu.

Vadimo SIMUTKINO nuotr.